

regulated by musical time. -**भङ्गः** The loss of the measure (in music). -**मर्दलः** a kind of musical instrument, a cymbal. -**यन्त्रम्** 1 a kind of surgical instrument. -2 a lock, a lock and key. -**रेचनकः** a dancer, an actor. -**लक्षणः** an epithet of Balarāma. -**वनम्** a grove of trees. -**वृन्तम्** a fan; Ś. 3. 21; Ku. 2. 35; तालवृन्तेन किं कार्यं लब्धे मलयमारुते Udb. also तालवृन्तकः.

ताली 1 A species of the mountain-palm, palm-tree; प्राप तालीवनश्यामम् R. 4. 34. -2 The common toddy (Tadi). -3 Fragrant earth. -4 A sort of key. -5 Noise produced by clapping the hands together; स धात्री करतालीभिः संवर्धितकुतूहलः Śiva. B. 7. 17. -**Comp.** -**पट्टम्** a kind of ear-ornament; K. S. -**वनम्** a grove of palm trees; R. 4. 34; अनेन सार्धं विहराम्बुराशेस्तीरेषु तालीवनममरेषु 6. 57.

तालकम् 1 Yellow orpiment. -2 A fragrant earth. -3 A bolt, latch. -**की** The vinous exudation of the palm, toddy. -**Comp.** -**आम** a. green. (-**भः**) the green colour.

तालङ्कः A kind of ear-ornament, (= तालङ्क q. v.).

तालव्य a. Relating to the palate, palatal. -**Comp.** -**वर्णः** a palatal letter; i. e. इ, ई, उ, ए, ऊ, ष, ष, ष and थ. -**स्वरः** a palatal vowel; i. e. इ and ई.

तालिकः [तालेन निर्वृत्तः ठक्] 1 The open palm of the hand. -2 Clapping the hands (तालिका also); यथैकेन न हस्तेन तालिका संप्रपद्यते Pt. 2. 132; उच्चाटनीयः करतालिकानां दानादिदानां भवतीभिरेषः N. 3. 7. -3 A tie, seal. -4 A cover for binding a parcel of papers or a manuscript.

तालितम् 1 Coloured colth. -2 Any musical instrument. -3 A string.

तालिन m. N. of Śiva.

तालिशः A mountain.

तालु n. [तरन्त्यनेन वर्णाः तू-अण् रस्य लः; cf. Un. 1. 5.] The palate; तृषा महत्या परिशुष्कतालवः Rs. 1. 11. -**Comp.** -**जिह्व**, 1 a crocodile. -2 the uvula. -**नासः** camel. -**पाकः** an abscess in the palate. -**पुण्ड्रः**, -**विद्रधी** an indolent swelling of the palate. -**मूलम्** the root or back-part of the palate. -**स्थान** a. palatal. (-**नम्**) the palate.

तालुकम् 1 The palate. -2 A disease of the palate.

तालूरः A whirlpool, an eddy.

तालूषकम् The palate.

तावक a. (-**की** f.), **तावकीन** a. Thy, thine; तपः क वस्ते क च तावकं वपुः Ku. 5. 4; Ki. 3. 12; Bv. 1. 36, 96.

तावत् a. (Correlative of यावत् q. v.) 1 So much, that much, so many; ते तु यावन्त एवाजौ तावांश्च ददृशे स तैः R. 12. 45; H. 4. 72; Ku. 2. 33. -2 So great, so large,

of this extent; यावती संभवेद् वृत्तिस्तावती दातुमर्हसि Ms. 8. 155; 9. 249; Bg. 2. 46. -3 All (expressing totality); यावद्दत्तां तावद् भुक्तम् G. M. -4 Just a little; हतवेगं विनयेन तावता Ki. 2. 48. -5 (in Alg.) An unknown quantity. -**ind.** 1 First (before doing anything else); आर्ये इतस्तावदागम्यताम् Ś. 1; आहादयस्व तावच्चन्द्रकरश्चन्द्रकान्तमिव V. 5. 11; Me. 13. -2 On one's part, in the meanwhile; सखे स्थिर-प्रतिबन्धो भव । अहं तावत् स्वामिनश्चित्तवृत्तिमनुवर्तिष्ये Ś. 2; R. 7. 32. -3 Just, now; गच्छ तावत्. -4 Indeed. (to emphasize an expression); त्वमेव तावत् प्रथमो राजद्रोही Mu. 1 'thou thyself'; त्वमेव तावत्परिचिन्तय स्वयम् Ku. 5. 67; गता तावन्निवेद्येव सा ममोदयपर्वतम् Ks. 18. 241. -5 Truly, really (to express assent); अल्पोऽप्येवं महान्वापि विक्रयस्तावदेवः सः Ms. 3. 53; दृढस्तावद्धन्धः H. 1. -6 As for, with respect to; विग्रहस्तावदुपस्थितः H. 3; एवं कृते तव तावत्केशं विना प्राण-यात्रा भविष्यति Pt. 1. -7 Completely; तावत्प्रकीर्णाभिनवोप-चाराम् R. 7. 4 (तावत्प्रकीर्ण = साकल्येन प्रसारित Malli.). -8 Surprise (oh!, what a wonder). (For the senses of तावत् as a correlative of यावत्, see यावत्). -**Comp.** -**कृत्वस्** ind. so many times; यावन्ति पशुरोमाणि तावत्कृत्वो ह मारणम् Ms. 5. 38. तावत्कृत्वा to square (in Math.). -**फल** a. having such results; क्लिष्टं तु तावत्फलमेव पुण्यम् Ś. 6. 10. -**मात्रम्** just so much. (-**त्रे**) ind. in that distance; सदनानि तावन्मात्र एव Bhāg. 5. 24. 4. -**वर्ष** a. so many years old.

तावतिक, तावत्क a. Bought for so much, worth so much, of so much value.

तावद्वा ind. 1 In such a number. -2 So often.

तावरम् A bow-string.

ताविषः, -**षी** 1 The ocean. -2 Heaven. -3 Gold.

तावीषः 1 The ocean. -2 Gold. -3 Heaven. -**षी** 1 A river. -2 The earth. -3 N. of a daughter of Indra.

तावुरिः The sign Taurus of the Zodiac, (a word borrowed from the Greek *Taurus*.)

तास्कर्यम् Theft; Ms. 9.

तिक् I. 1 **Ā.** (तिकते) To go or move. -II. 5 P. (तिक्रोति) 1 To go. -2 To attack, assail. -3 To wound. -4 To seek to injure or kill. -5 To challenge; also written तिग् or तिष् in this sense.

तिक्त a. [तिज्-बा०कर्तरि क्] 1 Bitter, pungent (as one of the six flavours or *Rasas*); तस्यास्ति कैर्वनगजम-दैर्वासितं वान्तवृष्टिः Me. 20. -2 Fragrant; कटुतिक्तकषायस्तु सौरभ्येऽपि प्रकीर्तिताः इति केशवः Śi. 5. 33; तोयकीडानिरतयुवति-स्नानतिकैर्मरिचिः Me. 33. -**क्तः** 1 Bitter taste; (see under कटु). -2 The Kutaja tree. -3 Pungency. -4 Fragrance. -**Comp.** -**गन्धा** mustard. -**तण्डुला** long peper (Mar. पिपळी). -**घातुः** bile. -**फलः**, -**मरिचः** the clearing-nut plant. -**शाकम्** a bitter (or fragrant) pot-herb (Mar. वायवर्णा); Raj. T. 5. 49.